Programmaplan Duurzaamheid

Informatiesessie gemeenteraad

10 oktober 2023

Klimaatakkoord

* **Afspraken met 5 sectoren over maatregelen die zij moeten nemen**
  * Gebouwde omgeving
  * Landbouw en landgebruik
  * Elektriciteit
  * Industrie
  * Mobiliteit

* **Doel: opwarming van de aarde <1,5 graad**
* **CO2 uitstoot in 2030 met 49% verminderen (t.o.v. 1990)**
* **In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen met 95% afgenomen zijn**

Gemeente Borne

Borns akkoord 2022-2026

Borne is in 2050 een klimaat neutrale gemeenschap. Borne is CO2-neutraal in 2050, in 2030 is daarvan 49 % (t.o.v. 1990) bereikt.

De inwoners van Borne zijn zich steeds meer bewust van hun directe invloed op het energiegebruik. Alle gebruikte energie in 2050 is 100 % duurzaam en iedereen is zich ervan bewust dat hier zuinig mee omgegaan moet worden. Het realiseren van onze ambitie kan alleen als we dat samen doen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, landelijke en (boven)regionale partners. De komende vier jaar zetten we versterkt in op een integrale en participatieve benadering van duurzaamheidsvraagstukken in de kernen, wijken en het buitengebied van onze gemeente.

Gemeente Borne

Afbakening

Dit programmaplan Duurzaamheid bevat doelstellingen en een daarbij horend (financieel) beeld op wat er vanuit de organisatie nodig is om de opgave aan te kunnen pakken.

Meerjarig programmaplan vs jaarlijks uitvoeringsplan

Dit programmaplan bevat geen zicht op alle uitvoeringskosten.

(ruimte voor afweging maakt het onmogelijk vooraf een volledige inschatting te maken)

Programmaplan duurzaamheid kent een andere afbakening dan programma duurzame toekomst in de begroting

Gemeente Borne

CO2 of broeikasgas

CO2 is het belangrijkste broeikasgas dat zorgt voor de opwarming van de aarde.

Het merendeel van de uitstoot van broeikasgassen is CO2.

In het programmaplan Duurzaamheid:

- Daar waar het een gemaakte afspraak is wordt deze ook zo benoemd
- Maar daar waar CO2 specifiek benoemd is worden eigenlijk alle broeikasgassen bedoeld die een negatief effect hebben op de opwarming

Gemeente Borne

Aanpak van de opgave (1)

Strategische uitgangspunten:

* **Duurzaam handelen wordt de norm**
  * Geen “extra” opgave
  * Afweging maken of er meer duurzaamheid in het project, plan of proces kan
* **Integraal benaderen van duurzaamheidsthema’s**
  * Verduurzaming betrekken bij grote maatschappelijke vragen en opgaven binnen onze samenleving
  * Koppelkansen in kaart brengen en benutten

Gemeente Borne

Aanpak van de opgave (2)

Visie op de opgave:

* Inzetten op ondersteuning van onze inwoners
* Focus op betaalbare oplossingen voor iedereen
* Kies voor de meeste duurzaamheid per euro
* Geef het goede voorbeeld

Gemeente Borne

Verplichtingen

Europa: opwarming van de aarde beperken (zicht op 1,5 graad)

Nederland:

* In 2050 heeft NL 95% minder broeikasgassen
* In 2030 heeft NL 49% minder CO2 uitstoot dan in 1990
* In 2050 volledig CO2-neutrale elektriciteitsproductie (aardgasvrij)

Overijssel:

* Houden aan regels hogere overheden
* Houden aan eerder gemaakte afspraken (bv RES)
* Stimuleren en gebruik maken van innovaties
* Inzet op lokaal eigendom

Regio:

* Lopende afspraken vanuit RES, afval, circulariteit, etc

Gemeente Borne

Communicatie en participatie

Kernboodschap communicatie:

Inwoners, organisaties, ondernemers, de gemeente, provincie en het Rijk zijn samen verantwoordelijk voor een duurzame leefomgeving van gemeente Borne. Duurzaam handelen is de norm.

Kernboodschap participatie:

Overkoepelend doel van de participatie-inzet is een brede motivatie van gemeente, inwoners en ondernemers voor het verwezenlijken van een duurzame leefomgeving.

Inzet op verbinding

Gemeente Borne

Sturing en organisatie

Programmaplan Duurzaamheid				
Energietransitie 	 Klimaatadaptatie en duurzame inrichting en beheer van de openbare ruimte	Circulaire Economie 	 Natuur en Landbouw	Duurzame mobilieit
Voorbeeldfunctie				

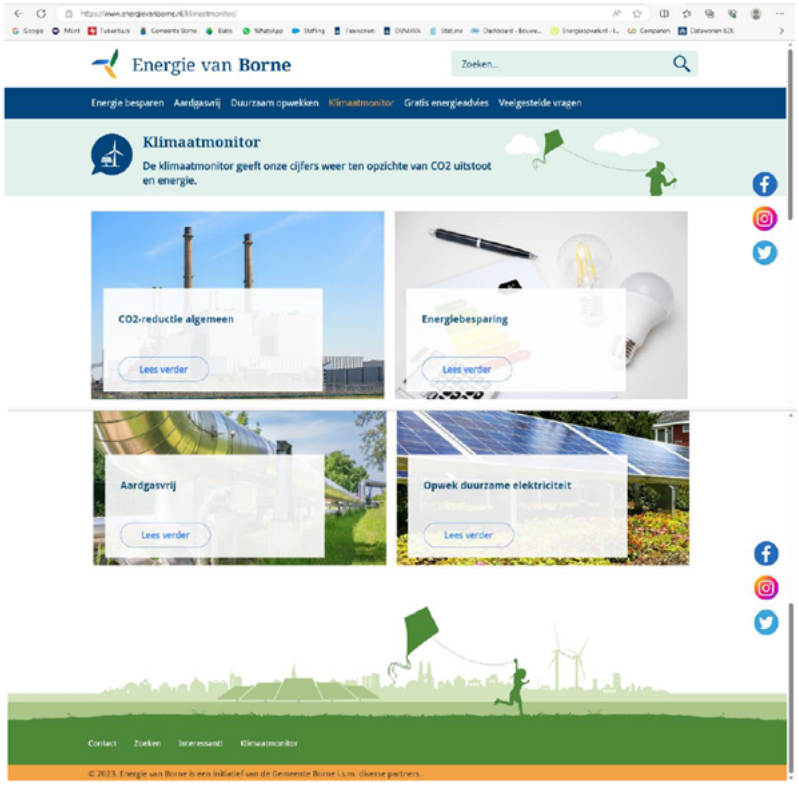
* Programma kent 5 deelthema's en een fundament
* Deelthema's worden opgepakt binnen reguliere werkzaamheden op dat thema
* Fundament = voorbeeldfunctie
* Ambtelijke organisatie en bestuurlijk verantwoordelijken integreren doelen in hun reguliere beleid- en uitvoeringswerkzaamheden
* Bestuurlijke verantwoordelijkheden blijven bij de betreffende portefeuillehouder
* Uitzondering is de energietransitie met eigen werkzaamheden (onder portefeuillehouder duurzaamheid)

Gemeente Borne

Monitoring

Monitoring op 3 manieren

* Via de jaarlijkse P&C.
* Via het jaarlijkse uitvoeringsprogramma
* Via www.energievanborne.nl

Gemeente Borne

Beschikbare middelen

Op dit moment drietal budgetten:

* In de huidige meerjarenbegroting zijn middelen voor energietransitie/duurzaamheid opgenomen. Het betreft voor 2023 en 2024 € 240.000 en voor de jaren daarna € 225.000;
* Incidenteel aangevuld met € 191.000 voor de jaren 2023, 2024 en 2025. In afwachting van dit Programmaplan Duurzaamheid is het budget voor 2024 en 2025 komen te vervallen,
* CDOKE-middelen (Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat en Energiebeleid), ruim € 400.000 per jaar.

Gemeente Borne

Overweging voor intensivering

Raad, college en organisatie kennen groot belang aan de ambitie voor duurzaamheid

Verplichtingen vanuit het Klimaatakkoord

Interne organisatie versterken

Gemeente Borne

Benodigde middelen

Overwegingen resulteren in de keuze om de inzet op duurzaamheid te versterken.

Tegelijkertijd wil de gemeente Borne verstandig met haar beperkte middelen om gaan.

Zij kiest daarom voor een combinatie van efficiëntie (door werk met werk te maken) en van intensiveren waar de organisatie nog niet in staat is om deze opgave volwaardig op te pakken.

Gemeente Borne

Voorstel

* In 2023 te weinig capaciteit om de volledige opgave op te pakken. Dit levert naar alle waarschijnlijkheid een resultaat van ongeveer € 400.000 onbenutte financiële ruimte op. Voorgesteld wordt om dit in een Reserve Duurzaamheid te storten zodat dit de komende jaren ingezet kan worden;

* Uitbreiding van de capaciteit op het gebied van water en openbare ruimte moet gedekt worden uit de rioolmiddelen;
* De (beperkte) inzet op het gebied van circulariteit moet gedekt worden uit de afvalstoffenheffing;

* Voor de inzet voor de jaren 2024 t/m 2027 zijn aanvullende middelen nodig om de uitvoering op te kunnen pakken;
* Voorgesteld wordt om de aanvullend benodigde middelen mee te nemen in de begroting 2024 t/m 2027;

Gemeente Borne

Voorstel

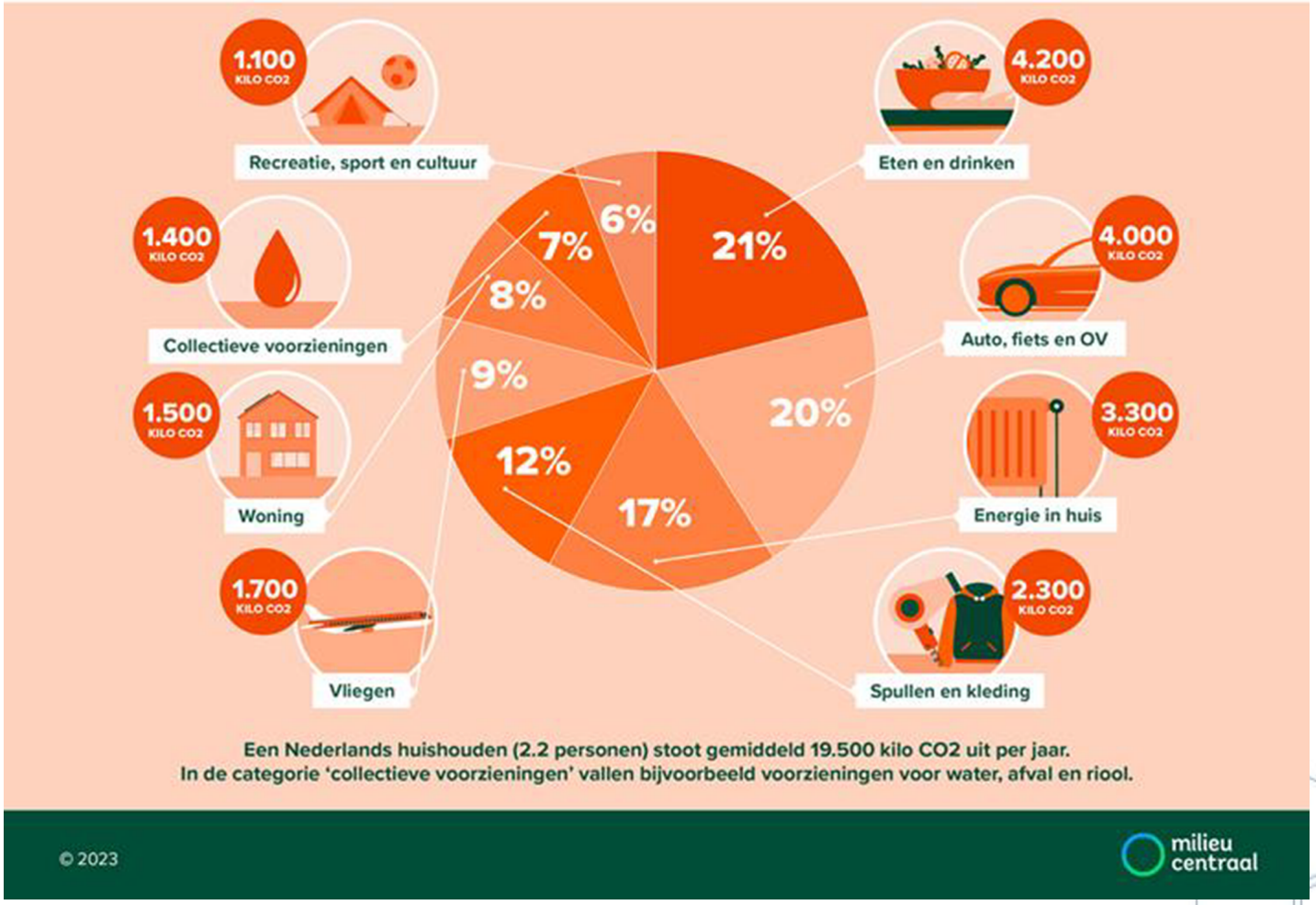
	2023	2024	2025	2026	2027
Beschikbare (jaarlijkse) middelen:					
Opgenomen in meerjaren begroting	€ 240.000,00	€ 240.000,00	€ 225.000,00	€ 225.000,00	€ 225.000,00
Toevoeging restant 2022	€ 25.000,00				
Ontvangen middelen CDOKE (capaciteit)	€ 424.000,00	€ 428.000,00	€ 432.000,00	€ 430.000,00	€ 430.000,00
Incidenteel t.b.v. capaciteit energietransitie	€ 191.000,00				
Provinciale subsidie warmtetransitie	€ 50.000,00				
Provinciale subsidie collectieve inkoop	€ 10.000,00				
Rioolmiddelen, afvalstoffenheffing, dekking begrotingssaldo 2024-2027		€ 281.000,00	€ 298.500,00	€ 238.500,00	€ 173.500,00
Reserve Duurzaamheid		€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00
Totaal inkomsten	**€ 940.000,00**	**€ 1.049.000,00**	**€ 1.055.500,00**	**€ 993.500,00**	**€ 928.500,00**
Totaal inschatte uitgaven	**€ 525.000,00**	**€ 1.062.000,00**	**€ 1.069.500,00**	**€ 993.500,00**	**€ 928.500,00**

Reserve Duurzaamheid (ter aanvulling op jaarlijkse middelen):	
Restant 2023	ongeveer € 400.000,00
	Totaal € 400.000,00

Gemeente Borne

Gemeente Borne

WAT VEROORZAAKT DE MEESTE CO2-UITSTOOT?
CO2-UITSTOOT VAN EEN NEDERLANDS HUISHOUDEN

Deelthema: Energietransitie

Beleid:

- **RES 1.0**
- **Energievisie Borne 2021 (Energiebesparing, Warmtetransitie, Grootschalige Duurzame Opwek)**

Actualisaties:

- **RES 2.0 (juli 2024)**
- **Pijler Warmtetransitie (januari 2024)**

Gemeente Borne

Deelthema: Energietransitie

Doelrealisatie tot 2030:

- **Reductie CO2 uitstoot 49%/55% t.o.v. 1990**
- **Jaarlijkse besparing energiegebruik van 2%**
- **Kantoren hebben in 2023 minimaal label C**
- **In 2030 wordt 20% van de warmtevraag geleverd door duurzame warmtebronnen**
- **In 2030 wordt 40% van de elektriciteitsvraag in Borne duurzaam lokaal opgewekt**

Gemeente Borne

Deelthema: Energietransitie

Projecten in Uitvoering:

- **Dashboard doelrealisatie**
- **Digitaal Energieloket + Energie van Borne**
- **12 Energiecoaches met gratis adviezen aan huis**
- **Aanpak Energiearmoede+ Fix brigade**
- **Duurzaam Wonen Lening voor particuliere eigenaren**
- **Energiefonds Borne voor zakelijke gebruikers**

Gemeente Borne

Deelthema: Energietransitie

Projecten in Uitvoering:

- **Collectieve wijkaanpak PV en isolatiemaatregelen**
- **1e WUP Wensink-Zuid**
- **Beleidsregels zonnevelden + 2024 markttender**
- **Duurzaamheidsroute A35 met RWS**
- **Zon op grote daken**
- **Haalbaarheidsonderzoek RWT**

Gemeente Borne

Deelthema: Circulaire Economie

Borne in 2050 volledig circulair

Tot 2030 willen we de volgende 4 operationele doelen realiseren:

* Borne gebruikt minder grondstoffen door van producten af te zien, producten te delen of ze efficiënter te laten fabriceren
* Borne gebruikt producten en onderdelen langer en intensiever door hergebruik en reparatie
* Borne brengt de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar terug naar 50kg in 2030 en daarvan recyclen we minimaal 50% tot opnieuw inzetbare grondstoffen
* Borne vervangt zoveel mogelijk eindige grondstoffen door hernieuwbare grondstoffen

Gemeente Borne

Deelthema: Duurzame mobiliteit

Inzetten op het STOMP-principe:

Stappen: We verleiden mensen om meer te gaan lopen, door het upgraden van de openbare ruimte;

Trappen: We verleiden mensen om meer te gaan fietsen, door het upgraden van de openbare ruimte;

Openbaar Vervoer: We verleiden mensen om meer met het openbaarvervoer te gaan. Flexibele systemen waarbij mensen gemakkelijk kunnen plannen, reserveren en betalen;

MAAS (Mobility As A Service): Door meer vervoerssystemen aan te bieden kunnen mensen kiezen welke ze gaan gebruiken. Dit in combinatie met deelsystemen en HUB's;

Privé auto: Deze komt als laatste, gaan we toch met de auto dan zorgen we ervoor dat deze wel schoon is.

Gemeente Borne

Deelthema: Duurzame mobiliteit

Inzetten op de drie V's:

De drie V staan voor:

1. Het voorkomen en verminderen van verplaatsingen. In regionaal verband wordt ingezet op het verkorten van verplaatsingen,
2. Het veranderen van verplaatsingen van auto naar voet, fiets, OV of samen rijden. De gemeente en gemeenschap moet haar gedrag gaan veranderen.
3. Het verschonen van verplaatsingen, bijvoorbeeld door te voorzien in een toereikende laadinfrastructuur.

Gemeente Borne

Deelthema: Duurzame mobiliteit

We werken samen met andere overheden (Rijk, provincies en gemeenten), kennisinstituten en ingenieursbureaus, het bedrijfsleven en het onderwijs.

Het Rijk start campagnes om meer mensen te laten fietsen (das zo gefietst) en geeft subsidie op schone mobiliteit.

Overijssel Onderweg heeft een werkgeversaanpak die ingezet wordt om woon-werk en zakelijk verkeer te verduurzamen.

Kennisinstituten en ingenieursbureaus doen onderzoek naar gedragsbeïnvloeding. En zorgen voor tools die ingezet kunnen worden om beleid door te rekenen. (uitstootvanmobiliteit.nl)

Onderwijs sluit met opleidingen aan bij de behoefte.

Gemeente Borne

Deelthema: Klimaatadaptatie en duurzame inrichting openbare ruimte

In 2050 klimaatbestendig en klimaatneutraal:

Tot 2030 wil de gemeente Borne de volgende doelen realiseren:

* Gemeente breed verminderen van de effecten van wateroverlast
* Kwetsbaarheden bij langdurige droge perioden (droogte) beter beheersbaar maken
* Zorgdragen voor een aangenaam leefklimaat in Borne (hitte)
* Beschikken over voldoende drinkwaterreserves van goede kwaliteit

Gemeente Borne

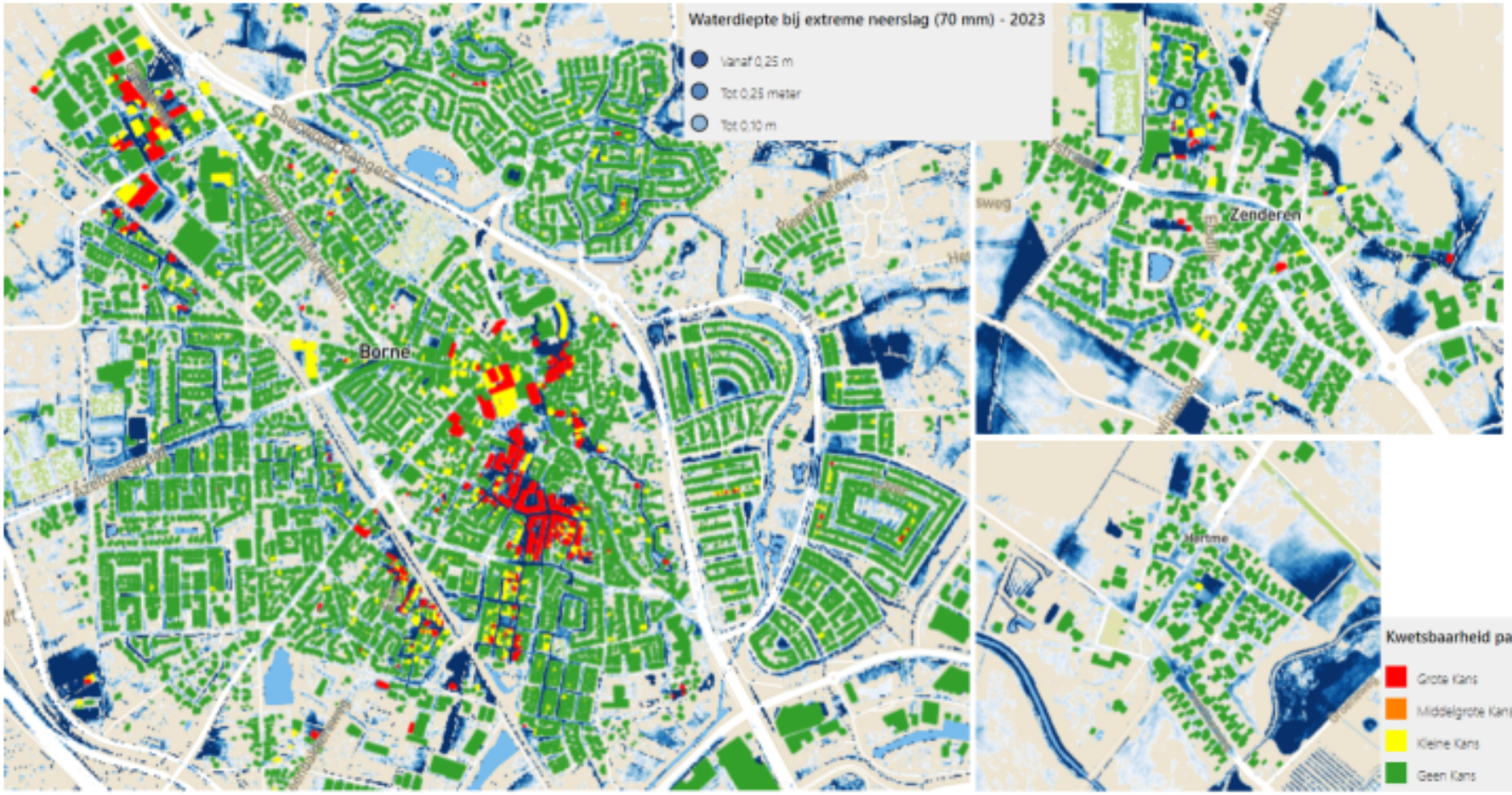
Deelthema: Klimaatadaptatie en duurzame inrichting openbare ruimte

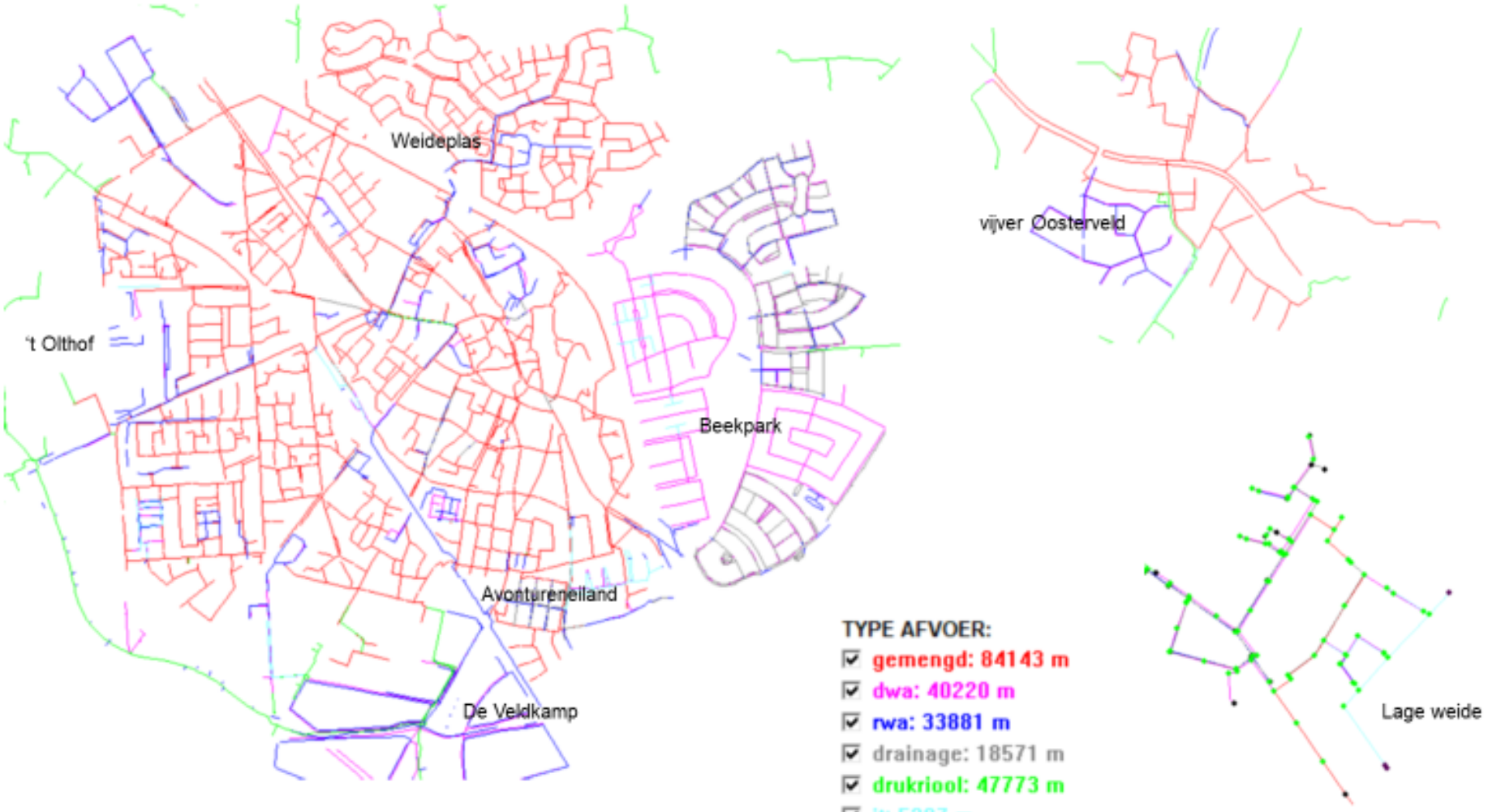
In 2050 klimaatbestendig en klimaatneutraal:

Tot 2030 wil de gemeente Borne de volgende doelen realiseren:

* Gemeente breed verminderen van de effecten van wateroverlast
* Kwetsbaarheden bij langdurige droge perioden (droogte) beter beheersbaar maken
* Zorgdragen voor een aangenaam leefklimaat in Borne (hitte)
* Beschikken over voldoende drinkwaterreserves van goede kwaliteit

Gemeente Borne

Waterdiepte bij extreme neerslag (70 mm) - 2023
Vanaf 0,25 m
Tot 0,25 meter
Tot 0,10 m
Borne
Zenderen
Hertme
Kwetsbaarheid panden...
Grote Kans
Middelgrote Kans
Kleine Kans
Geen Kans

Weideplas
't Olthof
Beekpark
Avontureneiland
De Veldkamp
vijver Oosterveld
Lage weide
TYPE AFVOER:
gemengd: 84143 m
dwa: 40220 m
rwa: 33881 m
drainage: 18571 m
drukriool: 47773 m
it: 5287 m

Kwaliteitsimpuls
Openbaar groen

- Extensief maaien
- Sinusmaaien
- Jaarlijkse bollenaanplant
- Bokashi
- Blad Mulchen
- Stimuleren bodemleven + opruimen asbest verontreiniging
- Groene long Wensink Zuid
- Ecologisch bermen en slotenplan

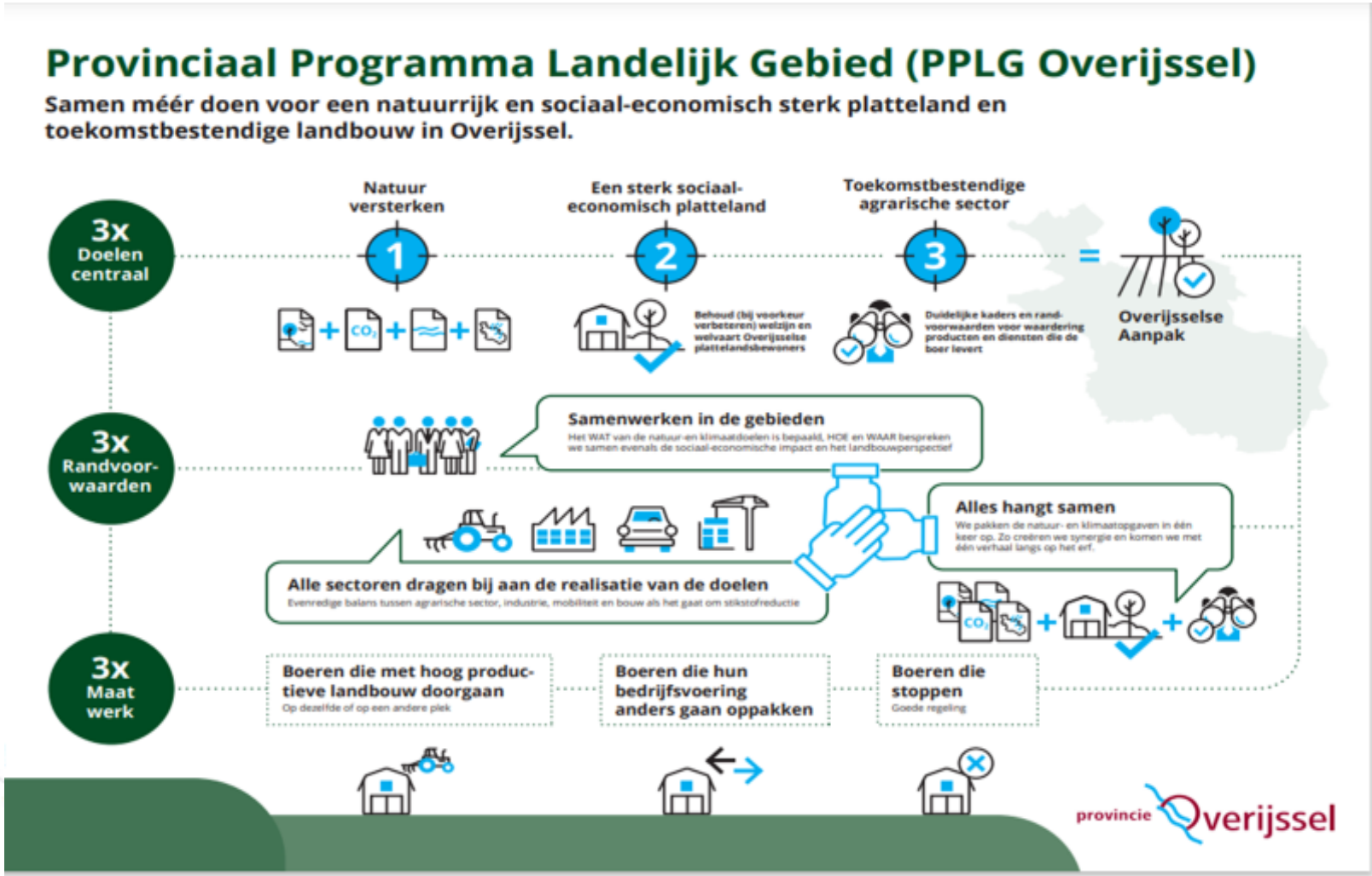

Behoud en versterken van groenstructuren o.a. door extra boomaanplant

- Bornsche Maten en Stroom Esch
- Oonksweg
- Grote Straat
- Jaarlijkse boomfeestdag
- Boom uitdeeldagen i.s.m. Provincie
- **Klimaat adaptief ingerichte straten:** Wijk Wensink zuid(Europastraat) en in ontwikkeling de F35, Spanjaardswijk en richting toekomst de “oudere” wijken (60-70)
- **Klimaatbuurtparken:** Scholtenshof-Beekpark en buurten Bornsche Maten-Pellenhof-Meijlingsgaarde
- **Groen parkeren:** Bornsche Maten-Europastraat
- **Klimaatadaptieve bedrijventerreinen:** De Veldkamp-Oostermaat-Molenkamp
- **Groene fietslinten:** Azelosestraat, Fioringgras, Pampasgras, Oude Weerselosestraat, Bornsche Maten.
- Ecologisch snoeien

Deelthema: Natuur en Landbouw

Gemeente Borne

Deelthema: Natuur en Landbouw

Over welke doelen gaat het? (specifiek voor Borne)

Natuur o.a.:

- Verminderen stikstofemissie 41% t.o.v. 2019
- 10% groenblauwe dooradering landelijk gebied
- Mogelijk: nieuwe natuur Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen (VHR) > aanleg nieuwe natuur

Water o.a.:

- 2027: maatregelen Kader Richtlijn Water
- Mogelijk: zonering langs beken (100-250 meter) > grote impact Borne!

Klimaat o.a.:

Vermindering broeikasemissie (o.a. Methaan)

Verdere opgaves landbouw:

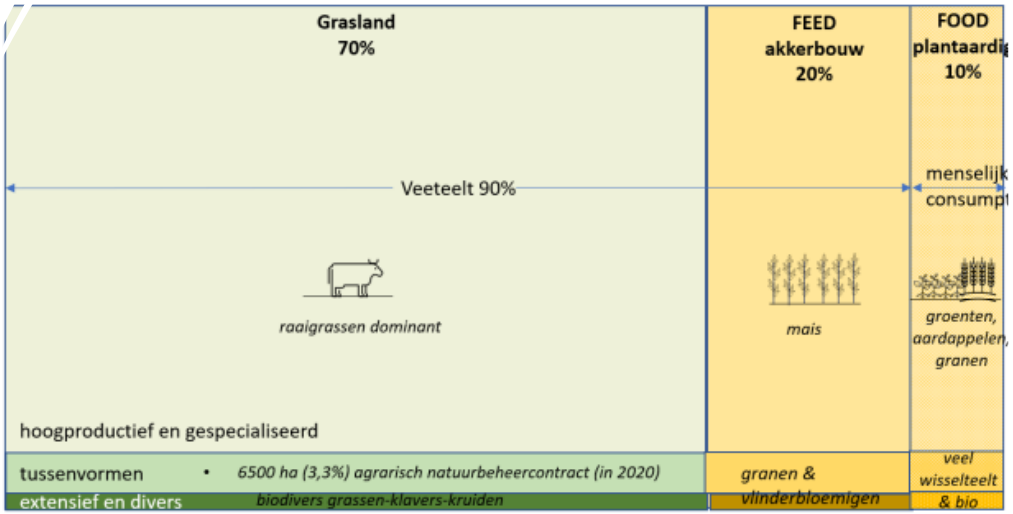
- mestwetgeving (o.a. derogatie > vanaf 2026 max. 170 kg stikstof uit dierlijke mest per hectare)
- Mogelijk: grootvee-eenheden (GVE) per hectare of per hectare grasland.

Gemeente Borne

Deelthema: Natuur en Landbouw

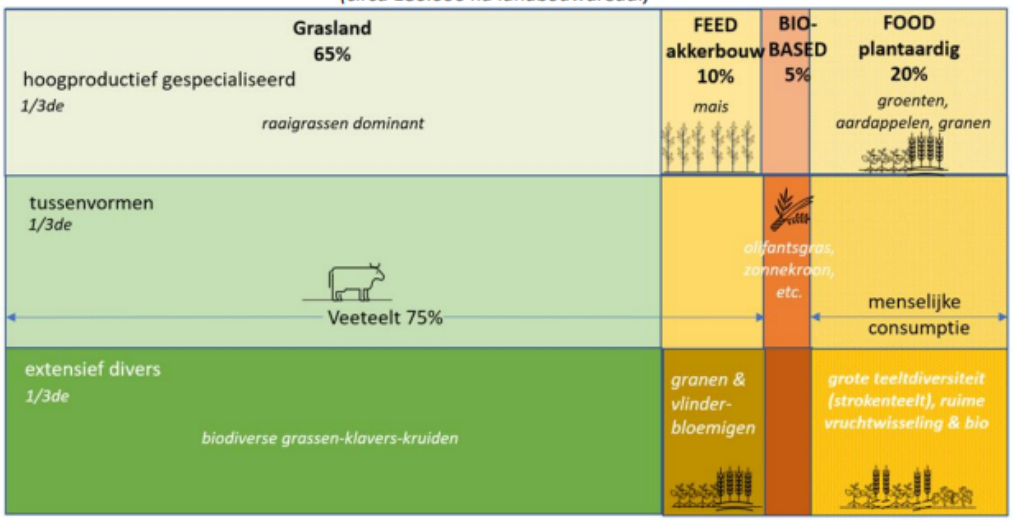
Toekomstbestendig perspectief landbouw > Zuidoost Twente

(circa 200.000 ha landbouwareaal)

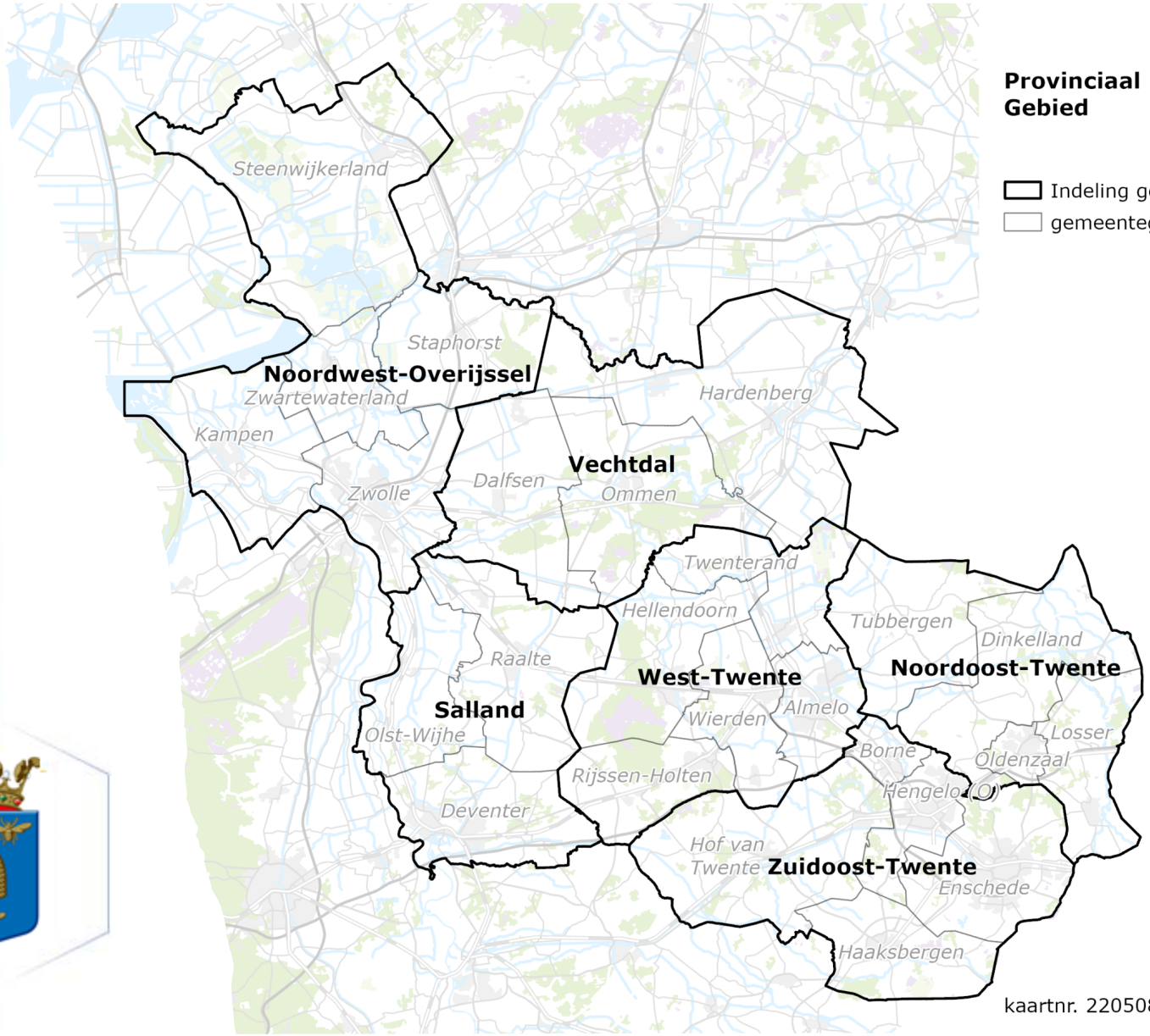
....naar het gewenste landgebruik richting 2040 (richtinggevend en indicatief)

(circa 180.000 ha landbouwareaal)

Gemeente Borne

Deelthema: Natuur en Landbouw

Gemeente
Borne

Deelthema: Natuur en Landbouw

(AAN)BOD Zuidoost Twente

- **5 gemeenten > Zelfstandig oppakken met partners (Waterschap, LTO, Landgoederen, Natuurorganisaties)**
- **Aparte uitvoeringsorganisatie:**
  > Bureau Landelijk Gebied ZOT
- **Uitgangspunt: Perspectief voor de landbouw**
- **Financiën blijven binnen het gebied (raming 700Mlj).**
- **Eigen gebiedsagenda**

Gemeente Borne

Eerste Kamer verklaart transitiefonds controversieel

NIEUWS POLITIEK PETER SMIT 26 SEP 2023 OM 18:34UUR

De Eerste Kamer heeft de verdere behandeling van het transitiefonds controversieel verklaard. Twee weken geleden leek hier nog geen meerderheid voor, maar dinsdag bleek dat wel het geval.

Voorbeeldfunctie

Duurzaam inkopen en aanbesteden

Bij het inkopen en aanbesteden bekijken we dit vanuit de kansen die een duurzaam alternatief kan leveren.

Vastgoed

De komende tijd wordt nieuw vastgoedbeleid ontwikkeld waarin onze duurzaamheidsambities opgenomen worden.

Gemeente Borne

Programmaplan Duurzaamheid

Informatiesessie gemeenteraad

10 oktober 2023